

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

VJ-163/2005/30.

AM/328/2006/005.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a **Prímagáz Hungária Ipari és Kereskedelmi Rt.** (Budapest). I. rendű, a **Total Hungaria Kft.** (Budaörs.) II. rendű, a **Magyar Olaj- és Gázipari Rt.** (Budapest) III. rendű, valamint a **Shell Gas Hungary Kereskedelmi Rt.** (Székesfehérvár) IV. rendű eljárás alá vont vállalkozásokkal szemben versenykorlátozó megállapodás miatt indult eljárásban, tárgyaláson kívül, meghozta az alábbi

határozatot

A Versenytanács az eljárást megszünteti.

E határozat felülvizsgálata a kézhezvételtől számított harminc napon belül a Fővárosi Bírósághoz címzett, de a Versenytanácsához benyújtandó keresettel kérhető.

Indokolás

I.

Az eljárás indítása

- 1) A GVH észlelte, hogy az eljárás alá vont vállalkozások az alumínium gázpalackok minőségére vonatkozó közlemények kiadásával, a Közép-Európai Gázterminál Rt. (KEG) vezérigazgatójának a Magyar PB Gázipari Egyesületéből történő kizárásával, illetve az acél gázpalackok becserélésére hirdetett egyeztetett akcióikkal a Közép-Európai Gázterminál Rt. palackos PB-gáz piacáról való kiszorítására törekedtek, és ezzel valószínűsíthetően megsértették a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló többször módosított 1996. évi LVII. törvény (továbbiakban: Tpv.) 11. § (1) bekezdésének rendelkezését.
- 2) A GVH Ipari és Élelmiszergazdasági Irodája az ügyben 2005. október 3-án hivatalból versenyfelügyeleti eljárást indított.

II.

Az eljárás alá vont vállalkozások

3) A Prímagáz Hungária Rt. 1992. május 1-jén alakult három nagy magyar gázszolgáltató vállalat (TIGÁZ, DÉGÁZ, DDGÁZ) PB-gáz üzletágának privatizálásával és holland pénztőke bevonásával. A társaság a holland SHV Gas N.V. irányítása alatt áll.

A társaság főtevékenysége propán-bután gáz forgalmazása palackos és tartályos kiszerezésben, illetve az ún. település-ellátási rendszerekben (falugáz). Tevékenységi területe kiterjed egész Magyarország területére, külföldön nem folytat tevékenységet. A társaság jelenleg kb. 4500 palackos cseretelepet, mintegy 6500 tartályos fogyasztót és 9 falugáz rendszert lát el. A társaság részesedése a ma hatszereplős piacon 41-43% körülire csökkent a megalakulás időszakában birtokolt 75% körüli részesedésről.

4) A Total Hungaria Kft.-ben a TOTALGAZ márkanéven 1994 óta folyik PB-gáz szolgáltatás. A PB-gáz forgalmazásban elért 20%-os piaci részesedésével meghatározó piaci szereplővé vált.

5) A MOL Rt. 1990-ben vált ki az Országos Kőolaj- és Gázipari Trösztből a gázszolgáltató szektor a PB-töltőüzemekkel együtt. Kormányzati döntés alapján a szénhidrogén ipar stratégiai tevékenységeit végző nyolc vállalat, Magyar Olaj- és Gázipari Rt. néven 1991. október 1-jén részvénytársasággá alakult át. Főbb tulajdonosai külföldi befektetők (49%), JP Morgan (13%), ÁPV Rt. (12%), OMV (10%), Slovbona, Slovintegra (7%). A MOL Rt. piaci részesedése a PB-gáz piacán 18-20%.

6) A Shell Gas Hungary-t 1994-ben alapították cseppfolyós propán- és butángáz palackban és tartályban történő kereskedelmére. A PB-gáz tároló és palackozó üzem Székesfehérváron a Sóstói Ipari Parkban épült fel. A palackban és tartályban történő gázforgalmazást 1995-ben kezdte meg Fejér és Tolna megyékben. 1998-tól ellátási hálózata szinte az egész országot lefedi. 2000-ben a Shell bekapcsolódott az autógáz forgalmazásba is. A Shell Gas Hungary piaci részesedése a PB-gáz piacán 20% körüli.

A társaság 100%-ban a holland Shell Gas (LPG) Holdings B.V. tulajdona. Az anyacég korábbi neve Butagaz International B.V., mely 2003. április 23-án – teljes jogutódlás mellett – Shell Gas (LPG) Holdings B.V.-re változott.

III.

A kifogásolt magatartások

7) A bejelentő Közép-Európai Gázterminál Rt. (KEG) kifogásolta, hogy a palackos propán-bután gáz piacán jelenlevő négy vállalkozás, a Shell Gas Hungary Rt., a TOTAL Hungária Kereskedelmi Kft., a Mol Rt. és a Prímagáz Hungária Rt. összehangolt magatartásukkal, a fogyasztók megtévesztésére alkalmas közlemények kiadásával, illetve az acél gázpalackok becserélésére hirdetett egyeztetett akciókkal az acél palackos PB-gázt forgalmazó Közép-Európai Gázterminál Rt. kizorítására törekednek.

8) A KEG Rt. kizorítására irányuló magatartások kapcsán jelen eljárás három tényállást vizsgált:

a) A vállalkozások 2005. májusában több megyei napilapban közzétettek egy olyan közleményt, amelyben biztosították a fogyasztókat, hogy a magyar piacon forgalomba hozott alumínium palackok biztonsága és nyomásállósága megegyezik a Nyugat-

Európában használatos alumínium és gázpalackokéval. Az ezzel ellentétes véleményeket és közléseket a közlemény a fogyasztók megtévesztésére alkalmasnak minősíti.¹

- b) a KEG Rt. vezérigazgatójának Magyar PB Gázipari Egyesületéből (a továbbiakban MPE) történt kizárását;
- c) az egyes vállalkozásoknak a KEG Rt. által forgalmazott acélpalackok becserélésére vonatkozó gyakorlatát, illetve az egyéb a palackos PB-gáz forgalmazásában érvényesített akciókat vizsgálta.

IV.

Az érintett piac

9) A Tpv. 14. § szerint az érintett piacot a megállapodás tárgyát alkotó áru és a földrajzi terület figyelembevételével kell meghatározni. A megállapodás tárgyát alkotó árun túlmenően figyelembe kell venni az azt – a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel – ésszerűen helyettesítő árukat (keresleti helyettesíthetőség), továbbá a kínálati helyettesíthetőség szempontjait is.

10) Jelen versenyfelügyeleti eljárásban érintett termékpiac a palackos PB-gáz termék és értékesítésének vertikuma (nagykereskedelem és kiskereskedelem). A Belföldi Termékosztályozási rendszerben a palackos PB gáz termék 2320210000 BTO számon, cseppfolyósított propán- és butángáz cím alatt szerepel, amely fokozottan tűz- és robbanásveszélyes. A termék összetételét és fizikai paramétereit az MSz 16001 és az MSz EN 589 számú szabványok határozzák meg.

11) A GVH előtt korábban több versenyfelügyeleti eljárás is folyt a jelen eljárás alá vontak által a palackos PB-gáz piacon alkalmazott vertikális megállapodások kapcsán (Vj-091/2000. – Shell Gas Hungary Rt.; Vj-135/2001. – Prímagáz Hungária Ipari és Kereskedelmi Rt./Avanti Rt.; Vj-005/2004. – Prímagáz Hungária Ipari és Kereskedelmi Rt./MOL Rt./Total Hungária Kft.), amelyekben megállapításra került, hogy ugyan a PB-gáz helyettesítő termékeként szóba jöhet a földgáz, a fa, a szén és az elektromos áram, azonban ezek magasabb ára, illetve felhasználásuk alacsonyabb komfortfokozata – vagy mindkettő – miatt nem minősülnek közeli helyettesítő termékeknek.

12) Jelen versenyfelügyeleti eljárásban az eljárás alá vontak személyének, illetve gazdasági tevékenységük azonossága miatt, valamint mivel a PB gázpiac szerkezetében, a termék jellemzőiben a fogyasztók körében a Vj-005/2004. sz. versenyfelügyeleti eljárás lezárása óta jelentős változás nem történt, ezért érintett termékpiacként a Versenytanács a palackos PB-gáz piacot határozta meg.

13) Tekintettel arra, hogy az eljárás alá vont vállalkozások országos cseretelep hálózattal rendelkeznek, a KEG Rt. pedig Zala megye kivételével nagykereskedők révén, vagy ún. túrajáratokkal közvetlenül látja el a fogyasztókat, valamint arra, hogy a házhozzállítási szolgáltatás útján az eddig a helyi cseretelep-kínálathoz igazodni kénytelen fogyasztók is elérhetők, a palackos PB-gáz földrajzi piaca a lokális piacnál tágabban, megye-szintű vagy regionális piacként határozható meg.

---

¹ A bejelentő kifogása alapján a GVH Fogyasztóvédelmi Irodája Vj-167/2005. számon eljárást indított az eljárás alá vont vállalkozások által kiadott közleményekkel kapcsolatban annak megállapítására, hogy az alkalmas volt-e a fogyasztók megtévesztésére.

V.

Az érintett piac jellemzése

- 14) A magyarországi háztartások mintegy harmadában, körülbelül 1-1,4 millió háztartásban használnak palackos gázt. A palackos gázt használó háztartások aránya 1998-ban még 50% volt.
- 15) A palackos PB-gáz különböző kiserelésben és különböző anyagú palackokban kerül forgalomba. Magyarországon a '90-es éveket megelőző 40 évben terjedtek el az alumínium ötvözetből készült PB-gázpalackok, mivel a KGST-n belül Magyarország volt az „alumínium országa”. A háztartási palackok piacán 11,5 kg-os alumínium és 23 kg-os alumínium és acél palackok voltak forgalomban. Az alumínium könnyebb súlya miatt népszerűbb volt, ezért szorította ki szinte teljesen a piacról a '90-es évektől már olcsóbb előállítású acél palackokat.
- 16) Jelenleg a háztartási fogyasztók majdnem 100%-a az alumínium palackokba töltött PB-gázt használja, az acélpalackos PB-gáz piaci aránya 1% körüli. A – KEG Rt. kivételével – a PB-gázpiaci szereplők mindegyike kizárólag alumínium palackban forgalmazza a háztartási fogyasztók részére az energetikai felhasználásra szánt PB-gázt. A KEG Rt. az alumíniumpalackok mellett 5 és 11 kg-os kiserelésben acélpalackban is forgalmazza termékeit háztartási fogyasztók részére. Az ipari és motorikus célú felhasználásra (vágás, szigetelés, targoncák meghajtása, stb.) a Prímagáz, a Totalgaz, a Termofarm Rt. valamint a KEG Rt. is értékesít acélpalackba töltött propán, illetve PB-gázt.
- 17) A kiserelést alapvetően a termék tárolására szolgáló palacktestek ürtartalma határozza meg. Az alumíniumötvözetből készült palackok között megkülönböztetünk 5 kg-os², 11,5 kg-os, 23 kg-os PB gáz palackot, valamint 11kg-os motorikus gázpalackot. Az acélpalackok 5 kg-os, 10,5 kg-os, 11 kg-os és 21 kg-os kiserelésben kerülnek forgalomba.
- 18) A fogyasztók túlnyomó többsége (97%) egyetlen méretű palackot használ. A 11,5 kg-os palack domináns a piacon, ugyanakkor ez a dominancia csökkenő arányú, és 1996 óta növekszik az 5 kg-os és a 23 kg-os palackok aránya is. A palackos gázt változatlanul főzésre használják a legtöbben, de ez az arány is csökkenő tendenciát mutat. Az egyébként is zsugorodó piacon csökken a PB gázt vízmelegítésre használók száma, azonban a szabadidős felhasználás növekvő tendenciát mutat. A palackos gázt szűken vett háztartási célokra (főzésre, vízmelegítésre, fűtésre) használó háztartások aránya kb. 30%.
- 19) Az alumínium palackos PB-gáz piac egyik sajátossága, hogy a palack tulajdonosa a fogyasztó. A fogyasztó csere útján juthat új (PB-gázzal töltött) palackhoz. Ez a csere azonban nem korlátozott, azaz a fogyasztó bármely forgalmazási helyen (cseretelepek, üzemanyag töltő állomások) becserélheti az üres palackját, még akkor is, ha a palackban eredetileg más szolgáltató által töltött gáz volt, illetve akkor is, ha a palackon más szolgáltató neve és megjelölése szerepel. Vagyis a palackok a szolgáltatók között cirkulálnak.
- 20) A KEG Rt. által forgalmazott „Stafétagáz” fantázianevű acélpalackok nem kerülnek a fogyasztók tulajdonába, azok mindvégig a KEG Rt. tulajdonát képezik. A palackos PB-gáz kereskedelem legfontosabb sajátossága, hogy az értékesítésben az élet- és vagyonbiztonság elsődleges szerepet játszik. Az alumínium, illetve acél palackok forgalmazásában nincs különbség, ugyanazon a vizuális átvizsgáláson esnek át minden töltésnél, illetve a jogszabály ugyanúgy 10 évenként ír elő nyomáspróbát, külső és belső szerkezeti vizsgálatot és szelepcserét mindkét palacktípusnál.
- 21) A Magyarországon gyártott és forgalmazott gázpalackokat falvastagságuk alapján egy, két, illetve három csíkos jelöléssel különböztetik meg. Az egy csíkos jelölésű palackok

---

² Figyelmen kívül hagyva az 5kg-nál kisebb kiserelésű turistapalackokat.

falvastagsága 3, a kétcsíkosoké 2,5 mm, a 2,1 mm falvastagságú három csíkos jelölésű palackokat már kivonták a forgalomból.

22) A PB gáz fizikai tulajdonságait tekintve homogén termék. A termék homogén voltának a piaci versenyben jelentkező egyik következménye, hogy kevésbé lehet a termék minőségében megnyilvánuló versenyről beszélni, mint inkább árversenyről, illetve a kapcsolódó szolgáltatások (pl. házhozszállítás) területén mutatkozó versenyről. A fogyasztók számára a palackos PB gázt forgalmazó vállalkozások megítélésének szempontjai közül meghatározóak a termék ára, a palackok biztonsága és a cseretelepek elérhetősége/a termékhez jutás feltételei. Fontosnak mondható még a gáz mennyiségének garantálása és a palackok állapota, illetve az időszakonként szervezett akciók. Más tényezők azonban alig érintik a fogyasztók vélekedését a szolgáltatókról.

23) A palackos gázt forgalmazó vállalkozások megpróbálják ugyan termékeiket olyan sajátos tulajdonságokkal felruházni, amely szerintük a fogyasztót a választásban befolyásolja, azonban annak is köszönhetően, hogy a palackok "forognak" a gázszolgáltató vállalkozások között, vagyis egy adott szolgáltató jelzéseit viselő palackot egy másik szolgáltató is köteles feltölteni a saját termékével, ennek terepe maga a palack nem lehet (a Totalgaz cseretelepen találkozhatunk Prímagáz feliratú, de Total PB-gázt tartalmazó palackkal). A termékdifferenciálás ilyen nehéz körülmények között magáról a termékről szükségszerűen az értékesítés körülményeire helyeződik (udvariasabb kiszolgálás, tisztább cseretelep, stb.).

24) Fontos azonban hangsúlyozni, hogy ez a típusú termékdifferenciálás szükségszerűen gyengébb hatásfokú, mintha magában a termékben lenne különbség. A fogyasztót elsősorban a termék érdekli. A vásárlás körülményei és minősége fontos ugyan, de annyira nem tud felértékelődni, hogy helyettesítse a termékdifferenciálás lehetőségét. A fogyasztók választását ezek a tényezők csak kismértékben képesek befolyásolni. Ezért továbbra is fenntartható a Versenytanács által korábban megállapított tény, hogy a PB gáz piacon folyó verseny elsősorban árverseny.

25) PB gáz terméket be lehet szerezni hazai gyártásból és importból. Hazai gyártókapacitásokkal kizárólag a Magyar Olaj- és Gázipari Rt. rendelkezik. Az import forrásokra történő támaszkodás pedig (a beszerzett piaci információk alapján) nem jellemző a nagykereskedőkre. Mivel a hazai gyártókapacitással rendelkező vállalkozás árai a világpiacon áruk és szállítási költség alapján meghatározott képlet szerintiék, közvetlen az importforrásokra támaszkodó beszerzéssel nem lehet tartósan a hazai gyártónál olcsóbb gázt venni. Másodsorban az ellátás biztonsága miatt nem lehetséges kizárólag az importra támaszkodni. Az import szerepe nem jelentős

26) A piac kínálati oldala nagykereskedelmi szinten oligopol szerkezetű. A kínálati oldalon hat nagykereskedelmi vállalkozás található, a Prímagáz Részvénytársaság, a Shell Hungary Rt., a Total Rt., a MOL Rt., a Termofarm Kft. és a KEG Rt. Országos viszonylatban a nagykereskedők becsült piaci részesedései a 2004. éves PB gáz mennyiségi értékesítési adatok alapján a következőképpen adhatóak meg:

Prímagáz Rt. 40%

MOL Rt. 18 %

Shell Rt. 20 %

Total Rt. 20 %

KEG Rt. 2 %³

---

³ Az eljárás alá vontak tekintetében az arányokat az MPE közölte, és azok az MPE tagvállalatainak összes értékesítése alapján kerültek megállapításra. Mivel az MPE adatai a KEG Rt. értékesítését figyelmen kívül hagyják, a szereplőkre vonatkozó részesedési adatokban 1-2% eltérés lehetséges. A KEG Rt. tekintetében csak

27) A keresleti oldalon álló kiskereskedelmi vállalkozások több szempont szerint is csoportosíthatóak. A kiskereskedők csoportosítása a következők szerint végezhető el:

- i) a kizárólag egy csereteleppel rendelkező kiskereskedők (beleértve a a házhozszállítást végző kiskereskedőket is);
- ii) az értékesítési hálózatok;
- iii) a nagykereskedő általi közvetlen forgalmazás.

28) A nagykereskedelmi piac keresleti oldalának legfontosabb jellemzője a kínálati oldal oligopol struktúrájával szemben az atomizálódott, teljesen szétaprózott struktúra. Ha a fenti első két típusú kiskereskedőt tesszük a vizsgálat fókuszába, akkor megállapítható, hogy Magyarországon körülbelül 12 000 kiskereskedelmi egység található, amely PB gáz fogyasztóknak történő értékesítésével foglalkozik.

29) A piacra való belépéshez szükséges műszaki feltételek közül a 94/2003 (XII. 18.) GKM rendelet tartalmaz néhány fontos elemet. A rendelet értelmében PB-gáz forgalmazására az a jogi személyiségű gazdasági társaság jogosult, amely a rendeletben és a kémiai biztonságról szóló 2000. évi XXV. számú törvényben rögzített szigorú feltételeknek megfelel. A PB-gáz piacra való belépéshez a rendelet 4. § szerint többek között szükséges egyrészt a PB gázforgalmazáshoz gázbeszerzési forrás, másodsorban saját töltőüzem, vagy saját töltőüzemmel rendelkező vállalkozással való szerződéskötés az üres palackok töltésére. Harmadrészt szükség van palacktöltő telepenként legalább 300 m³ térfogatú belföldön telepített tárolókapacitás vagy ilyenek a használatára vonatkozó jogosultság határozott idejű bérleti szerződés alapján, negyedrészt legalább két darab egyenként legalább öt tonna szállítókapacitású saját szállítóeszköz vagy ennek megfelelő szállítókapacitást biztosító, határozott idejű szerződés, ötdrészlet a forgalom öt százalékának megfelelő saját palackkészlet és hatodrészlet nyomáspróbázó kapacitás. Ezen túlmenően szükséges továbbá az, hogy a társaság gázforgalmazási tevékenységét bejegyezzék a cégjegyzékbe. Szükséges, hogy a társaság rendelkezzen a gázforgalmazási tevékenység végzéséhez előírt szakmai képesítéssel vagy személyzet tanúsítással. Elengedhetetlen feltétel továbbá a gáz forgalmazásra vonatkozó üzletszabályzat megléte, valamint a felelősségbiztosítás. További feltétel az, hogy a vállalkozás rendelkezzen akkreditált minőségbiztosítási szervezet által tanúsított minőségbiztosítási rendszerrel.

30) A PB gáz töltő és tároló létesítményekhez a területileg illetékes Bányakapitányság engedélye szükséges, melyet az építési engedély és a szakhatósági nyilatkozatok beszerzése után lehet kérni. A PB gáz termék forgalmazásához ásványolaj adóraktári, illetőleg jövedéki kereskedelmi engedély szükséges. A termék tűz- és robbanásveszélyes volta miatt adott kritikus mennyiség felett szükséges a BM Katasztrófavédelmi Főigazgatóságának az engedélye is.

31) A szóban forgó rendelet 9.§-a szerint a 3 mm-nél kisebb falvastagságú, alumíniumötvözetből készült palackok csak a hazai PB-gáz forgalmazásban vehetnek részt.

32) A termékek tárolásának és töltésének feltételeiről az 5/1975 Bánya Műszaki Felügyeleti utasítás által hatályba léptetett Propán-butángáz Töltőüzemek Biztonsági Szabályzata rendelkezik.

33) A veszélyes anyagok szállításáról a RID, valamint a Tanács 94/55/EK irányelve a veszélyes áruk közúti szállítására vonatkozó tagállami szabályok közelítéséről (ADR) nemzetközi megállapodások rendelkeznek. Az ADR a PB-gáz palackok anyagára

---

becsült adatok állnak rendelkezésre, tekintettel arra, hogy nem tagja az MPE-nek, a piaci szereplők és a KEG Rt. tájékoztatása alapján részesedése 2-5% közötti. A Termofarm Kft. piaci jelenléte a palackos PB-gáz piacon nem jelentős.

vonatkozóan nem tartalmaz előírást, a töltet anyagához képest határoz meg biztonsági feltételeket a falvastagság és a palack átmérőjének arányára vonatkozóan.

34) A magyar jogszabályok harmonizálnak a Tanács 1994. november 21. napi 94/55/EK a veszélyes áruk közúti szállítására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló irányelvvel amely az ADR Megállapodást emeli közösségi szintre ("ADR Irányelv"), hiszen a 20/1979. (IX. 18.) KPM rendelet a veszélyes áruk nemzetközi közúti szállítványozásáról szóló európai megállapodás "A" és "B" mellékletének kihirdetéséről és belföldi alkalmazásáról már korábban implementálta az ADR Megállapodás rendelkezéseit a magyar jogrendszerbe.

35) A hivatkozott direktívák (így az ADR Megállapodással kapcsolatos ADR Irányelv is) normákat fogalmaznak meg a direktívákhoz történő tagállami jogszabályi közelítés szintjéről, és lehetőséget adnak egyedi esetekben az egyes országokon belüli szabályozásoknál eltérésekre.

VI.

A vizsgálat által feltárt tényállás a kifogásolt magatartásokkal kapcsolatban

A Közlemény megjelentetése

36) Az eljárás alá vont vállalkozások 2005. májusában több megyei napilapban közzétettek egy Közleményt, amelyben arról tájékoztatták a fogyasztókat, hogy a magyar piacon forgalomba hozott alumínium palackok biztonsága és nyomásállósága megegyezik a Nyugat-Európában használatos alumínium- és acélpalackokéval. A Közleményben megnevezték a Magyar PB-Gázipari Egyesület tagjait, név szerint felsorolva az eljárás alá vont vállalkozásokat.

37) A fenti Közlemény tartalmát az eljárás alá vontak egymással egyeztették.

A KEG kizárása

38) A MPE szakmai egyesületként, a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége (MTESZ) tagjaként került megalakításra 1995-ben. Az egyesület tagjai: Prímagáz Hungária Rt., Total Hungaria Kereskedelmi Kft., SHELL Gas Rt., Termofarm Kft., MOL Rt. PB Üzleti Egység, Baltrans Kft.

Az Egyesület szervezete a következő szervekből áll: a Közgyűlés, az Ügyvezető Bizottság, az Ügyvezető Titkárság, a Számvevő Bizottság, az Etikai Bizottság és a Szakmai Bizottságok. A Szakmai bizottság havonta ül össze, jellemzően jogszabályok előkészítésével, véleményezésével, egyéb szakmai kérdésekkel kapcsolatos ügyekben. Az Ügyvezető Bizottság összehívásáról az Egyesület elnöke dönt a témák fontossága és sürgőssége függvényében.

39) A KEG Rt. vezérigazgatójának érvényes egyéni tagsága nem volt. Steier Józsefet az Egyesület korábbi tagja, a Globimpex Kft. delegálta az Ügyvezető Bizottságba, mint a Globimpex Kft. vezérigazgatóját. Az ügyvezető bizottsági tagságából a küldöttgyűlés hívta vissza 2001. december 19-én. A visszahívásra azért került sor, mert Steier József úr tulajdonosi viszonya és vezető tisztsége megszűnt a Globimpex Kft.-ben. Az MPE Közgyűlésének 2001. december 19-i üléséről készült jegyzőkönyv az aktában vj-163/2005/20/3. sz mellékletben található. A Fővárosi Bíróság végzése a MPE képviselőtársának megváltozásáról 2002. január 7-én kelt. 2002. július 31-én az őt delegáló a Globimpex Kft. is kérte jogi tagságának a megszüntetését. Az Egyesület felhívta Steier Józsefet, hogy az általa újonnan alapított KEG Rt. lépjen be az MPE tagjai közé, azonban a KEG Rt. nem igényelte új jogi tagság létrehozását.

Az acélgázpalackok becserélésére vonatkozó akciók

- 40) A PB-gáz palackok forgalmának meghatározó részét (jelenleg kb. 85%-át) jelentő 11,5 kg töltetű palackok Magyarországon a kezdetek óta kizárólag alumíniumból készültek. Az alumínium 11,5 kg-os palackok esetében a fogyasztó a palack tulajdonosa, és a gázforgalmazók csak egy forgalmi készlettel rendelkeznek. A fogyasztó mindenkor választhat, hogy palackját melyik forgalmazónál cseréli.
- 41) A szabályozás hiányosságai miatt az elmúlt évtizedben elszaporodtak a töltéssel kapcsolatos szabályszegések, az ún. fekete töltések és a nem ellenőrizhető módon forgalomba került töltött gázpalackok értékesítése. A szabályok szerint eljáró töltő szervezetek kötelesek időszakos ellenőrzésnek alávetni a palackokat, azokat, illetve szelepeiket cserélni, továbbá nyomáspróbának alávetni. Ezeknek a tevékenységeknek a végzése jelentős műszaki háttérrel igényel, amelynek működtetése a fogyasztóra számottevő többletköltséget ró.
- 42) A forgalmazók garancia alatt azt értik, hogy a fogyasztó üres alumínium palackját a társaságok beveszik (a palackok nem kerülnek kivonásra a forgalomból) és a benne lévő PB-gáz ellenértékének megfizetését követően egy másik töltött alumínium palackot kap a fogyasztó cserébe, melynek rendeltetésszerű használata esetén a biztonságos üzemeltetés technikai feltételeiért (nyomásállóság, biztonság) a társaságok helytállnak. A fogyasztó az alumínium palackot akkor is tovább tudja használni, ha a forgalmazó vállalkozás bármelyike megszüntetné tevékenységét, hiszen a többi társaság ugyanúgy biztosítja a töltés mellett a biztonsági felülvizsgálatot.
- 43) A vizsgálat alá vont vállalkozások Staféta gázpalack forgalmazásával nem foglalkoznak. A Staféta gázpalackok többségének tulajdonosa a KEG Rt. és azokat a fogyasztók részére csak használatba adta. A KEG Rt. más vállalkozást a Staféta gázpalackok töltésére nem jogosított fel, azok töltése a hagyományos alumínium gázpalackok töltésével foglalkozó vállalkozások töltőüzemeiben nem biztosított.
- 44) A Prímagáz Rt. 1999-ben szüntette meg a 23 kg töltetű acél gázpalackok forgalmazását, mivel forgalma szinte nullára csökkent. Acél palackos PB-gázt csak a MÁV részére és csak igénylés esetén szállítanak.
- 45) A TOTAL Hungária Kft. 2003-ban felhagyott a 23 kg-os acél palackok forgalmazásával, mivel a fogyasztók előnyben részesítették az azonos töltetű alumínium gázpalackokat. A TOTAL ma is forgalmaz 10,5 kg töltetű acél propán és 11 kg töltetű acél PB-gázpalackokat. Ezek esetében az egész palack állomány a társaság tulajdonában van, a fogyasztók azokat használatra kapják meg.
- 46) A MOL Rt. 1998-as piacra lépésekor csak alumínium palackokat vásárolt és hozott forgalomba, acél gázpalackok forgalmazásában nem érintett. A MOL Rt. nem integrált vállalkozás a palackos PB-gáz piacán, nem rendelkezik saját töltőüzemmel, független töltőüzemekkel köt bértöltési megállapodásokat, kizárólag a MOL Rt. által forgalmazott alumínium palackokra vonatkozóan.
- 47) A SHELL Gas Hungary Rt. 1994. évi magyarországi piacra lépésekor saját PB-gázpalack készletét kizárólag alumínium palackokból alakította ki, töltőüzeme saját forgalmazásra csak alumínium palackokat töltött, cseretelepein kizárólag alumínium palackokat forgalmaz.
- 48) A bejelentő KEG Rt. vegyesen forgalmaz acél és alumínium palackokat. A vállalkozás bevételeinek csupán 5-10%-át teszi ki az acél PB-gázpalack forgalmazás, mivel a piaci kereslet acél palackok értékesítését nagyobb mértékben nem igényli.
- 49) Az üres alumínium és acél gázpalackok az eljárás alá vont társaságok valamennyi telephelyén és viszonteladói cseretelepén becserélhetők. A piacon kialakult szokások szerint a gázpalackok védjegy vagy egyedi színmegjelöléstől függetlenül becserélhetők, hogy a

fogyasztók ne legyenek kötve egy adott gázforgalmazó cégnél történő cseréhez. Amennyiben a társaságok nem vállalnák az acélpalackok saját alumínium palackjaikra történő cseréjét, az a fogyasztók számára kedvezőtlen helyzetet teremtene, mivel akkor ezeket kizárólag a lényegesen kevesebb csereteleppel rendelkező KEG Rt.-nél cserélhetné be és juthatna töltött gázpalackhoz.

50) Az akcióknak célja az is, hogy a forgalomból kiesett acélpalackokat bevonják és azok újrafelhasználásra, vagy szakszerű megsemmisítésre kerüljenek. A PB gázpalackok veszélyes hulladéknak minősülnek, amelyek begyűjtésében és megsemmisítésében a forgalmazóknak törvényi kötelezettségük együttműködni. A cserék során, a PB-gáz árán kívül díjat nem kell fizetni.

51) A Prímagáz Rt. központilag országos szinten általában évente kétszer ősszel és tavasszal szervez akciókat, amelyek az adott időszak értékesítésének növelését célozzák. Ezeken túl szervez a társaság regionális és lokális (egy-egy településre és rövid időtartamra korlátozott akciókat is. Ezeken túl a cseretelepeket üzemeltetők a társaságtól függetlenül is tartanak akciókat.

52) A TOTAL Hungaria Kft. 2002-ben 9, 2003-ban 12, 2004-ben 8, 2005-ben 10 alkalommal szervezett központilag országos, illetve regionális akciót. Ezek promóciós ajándékkal, pontgyűjtő akcióval megszerezhető kedvezménnyel jártak, 2003-ban hirdettek palackvisszavásárlási akciót.

53) A TOTAL fogyasztói panaszbejelentést követően döntött úgy, hogy korlátozott mértékben becseréli a Stafétagáz acélpalackokat alumíniumra. 2005. július 11-én juttatott el levelet 291 partnerének, amelyben a 2005. június 28-tól „Gyümölcsöző gázcsere” címmel, Komárom és Győr-Moson-Sopron megyében meghirdetett akció kiegészítéséről tájékoztatja a cseretelepek vezetőit. A levél meghatározza az akció keretében az acélpalackok visszavételének menetét. Az akcióban az acélpalackokat térítésmentesen cseréli be a TOTAL általa bevizsgált alumínium palackokra, amennyiben a fogyasztó gáztöltetet vásárol. A TOTAL cseretelepek szintén a társaságtól függetlenül, a központi akciókon felül is tartanak akciókat.

54) A TOTAL tulajdonába összesen 4 darab Staféta gázpalack került csere útján. 2005. októberében a KEG Rt. telefonon kereste meg társaság Gáz Üzletágának vezetőjét a palackok visszacsereélése miatt. A TOTAL tájékoztatta, hogy a csere lebonyolítására sor kerülhet a győri töltőüzemben. Az eljárás lezárásáig a KEG Rt. nem élt a visszacsereelés lehetőségével.

55) A MOL Rt. központilag 2002-2005. között csupán négy akciót hirdetett meg, mindegyiket az őszi-téli időszakban, ezek promóciós ajándékkal, illetve nyereménysorsolással egybekötött arculatépítő kampányok voltak.

56) A Shell évente két-három alkalommal, általában húsvét és karácsony előtt szervez központi akciót cseretelepein, melynek keretében promóciós ajándékot adnak a vásárlóknak. A Shell sem szervezett olyan akciót, amely az acél palackot használó PB-gázfogyasztókat célozta volna.

57) A Prímagáz Rt. tulajdonába az acélpalackok becserélése folytán hozzávetőlegesen 60-80 darab KEG gázpalack került, amelyek nem kerültek pontos nyilvántartásba vételre.

58) 2005. szeptember 2-án kereste meg a bejelentő levélben a Prímagáz Rt.-t a palackok visszajuttatása érdekében. A Prímagáz Rt. 2005. szeptember 16-án kelt levelében tájékoztatta a bejelentőt, hogy hajlandó a palackokra – megfelelő minőségű alumínium palackok felajánlása esetén – csereszerződést kötni. A Prímagáz tájékoztatása szerint a KEG Rt. a csere ügyében még nem kereste meg az Üzemeltetési és Beszerzési Igazgatóságot.

59) A KEG Rt. a Stafétagáz 5 kg-os és 11 kg-os palackjaiból összesen hétezer darabot importált, értékesített, cserélt alumínium palackra. Az alumínium palackokból – a KEG Rt. becslése szerint - 2 millió darab van forgalomban.

60) A palackok árával kapcsolatban elmondható, hogy bár eredetileg a Magyarországon, az Alumínium Árugyárban gyártott alumínium palackok előállítási költsége alacsonyabb volt, mint az acél palackoké, mára ez az arány megfordult. Egy új alumínium palack ára hozzávetőlegesen 12000 forint, az acélpalacké 5000 forint. A cseretelepek a korábban gyártott, forgalomban levő nagy számú alumínium palackot 3000 forintért vásárolják vissza.

VI.

Az eljárás alá vontak álláspontja

61) A Prímagáz által az acélpalackok alumíniumpalackokra történő becserélésére meghirdetett akciók azon fogyasztók ügyfélkörbe vonását célozta, akik rendelkeznek ugyan acélpalackkal, azonban azokat üresen tárolják, nem használják. Az üres gázipalackok a Társaság valamennyi telephelyén és viszonteladói cseretelepén becserélhetők és ez alól a kb. 11,5 kg töltetű acélpalackok sem képeznek kivételt. A piacon kialakult gyakorlat szerint a gázipalackok védjegy vagy egyedi színmegjelöléstől függetlenül becserélhetők, hogy a fogyasztók ne legyenek kötve egy adott gázforgalmazó cégnél történő cseréhez. Amennyiben az acélpalackok alumíniumpalackra történő cseréjét egyik piaci szereplő sem vállalná, az azt eredményezné, hogy a lényegesen kevesebb csereteleppel rendelkező KEG Rt. az acélpalackkal rendelkező fogyasztók tekintetében monopól helyzetbe kerülne. A Prímagáz és a többi eljárás alá vont nem hirdetett közös akciót és ilyen akcióról még egyeztetést sem folytatott.

62) A Total Hungaria Kft. beadványában hangsúlyozza az acél- és az alumíniumpalack egyenértékűségét, ugyanis a palackok rendeltetészerű használatra való alkalmasságát nem a palack anyaga, hanem annak fizikai jellemzői határozzák meg. Kiemeli, hogy Európában az acél- és az alumíniumpalackok egymás mellett, párhuzamosan terjedtek el, melyek egyformán alkalmasak rendeltetészerű használatra.

63) A Shell Gas Hungary Rt. soha nem szervezett olyan jellegű akciót, ami speciálisan a már acélpalackot használó fogyasztókat célozta volna.

64) Az eljárás alá vont vállalkozások szerint a Közlemény a KEG Rt. által korábban megjelentetett, az alumínium gázipalackok biztonsági hiányosságait hangsúlyozó hirdetések hatására került kiadásra. Ebben tájékoztatták a fogyasztókat arról, hogy az alumíniumpalackok biztonságosságát megkérdőjelező és a magyar piacról való kivonásukat hirdető reklámok félretájékoztatják a fogyasztókat.

VII.

A vizsgálat megállapításai

65) A vizsgálat álláspontja szerint az eljárás alá vont vállalkozások által közzétett közlemény nem ütközik a Tpv. 11. §-ának előírásaiba. Tekintettel arra, hogy a háztartási fogyasztókat az eljárás alá vontak szinte kizárólag alumínium palackokban szolgálják ki, az alumínium palackok biztonságosságát megkérdőjelező minden fogyasztói tájékoztatás súlyosan sérti az ágazatban tevékenykedők jogos üzleti érdekeit. Miután az eljárás alá vont vállalkozások által töltött és forgalmazott alumínium gázipalackok megfelelnek a vonatkozó EK-s irányelv figyelembe vételével kialakított hazai szabályozásban foglalt biztonsági és egyéb előírásoknak, minden alumíniumpalackot használó piaci szereplő jogos igénye, hogy ne ássák alá a fogyasztók alumínium palackokba vetett bizalmát.

- 66) A vizsgálat megállapította, hogy az MPE tagvállalatai nem zárták ki dr. Steier Józsefet az egyesületből, csupán az Ügyvezető Bizottságból hívták vissza, ami nem jelenti automatikusan a tagság megszűnését. A tagsági jogviszony megszűnése az őt korábban delegáló Globimpex Kft-ben betöltött vezetői tisztség és tulajdonosi jogviszony megszüntetésének következménye volt. A bejelentő panasa tehát nem volt megalapozott.
- 67) Kimondottan az acél palackok becserélésére vonatkozó akciót központilag egyik társaság sem szervezett. A bejelentéshez csatolt Vj-163/2005/21. sz irat 4. sz. mellékletében található felhívás az adott cseretelep által meghirdetett egyedi akció volt.
- 68) Az eljárás alá vont vállalkozások közül a Prímagáz Rt. és a Total Hungária Kft. volt nyitott az acélpalackok alumínium palackokra való becserélésére. A Shell Gas Hungary Kereskedelmi Rt. és a MOL Rt. egyáltalán nem vagy már több éve nem foglalkozik acélpalackok becserélésével. A társaságok között feltételezett összehangolt magatartást nem támasztják alá tények, illetve annak léte ellen szól, hogy a fent leírtak szerint az érintett társaságok eltérő gyakorlatot folytatnak az acélpalackok cseréje kapcsán.
- 69) Racionális üzleti magatartásnak tekinthető, ha egy vállalkozás piaci részesedésének növelése érdekében elcsábítja egy versenytársa fogyasztóit, különösen egy olyan piacon, amely 1998 óta folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. Versenyjogilag sem kifogásolható, amennyiben ezzel nem valósít meg erőfölénnyel való visszaélést (felfaló árazást), illetve nem versenykorlátozó megállapodás részeseként teszi mindezt, illetve egyébmódon nem sérti a hatályos versenyjogi szabályozást. A vizsgálat megállapításai szerint – ahogy az fent már kifejtésre került – közvetlenül az acélpalackok becserélésére irányuló központi akciót egyetlen eljárás alá vont sem hirdetett.
- 70) A vizsgálat feltárta, hogy az eljárás alá vont vállalkozások nem törekedtek a KEG Rt. által forgalmazott acélpalackok kivonására, a KEG Rt. megkeresésére készek voltak a tulajdonukba került palackokat visszacserélni. A rendelkezésre álló információk szerint erre a vizsgálat lezárása előtt a KEG Rt-nek felróható okból nem került sor. A bejelentés ebben a pontban sem volt megalapozott.
- 71) Az eljárás szempontjából lényeges körülmény, hogy a fogyasztói érdekek nem sérültek, sőt egyes esetekben a fogyasztók kedvezőbben is jártak azáltal, hogy becserélték acélpalackjaikat alumíniumra. A fogyasztók választási szabadságát bizonyos mértékben növelte az a tény, hogy két piaci szereplő hajlandó volt becserélni acélpalackjaikat alumíniumra. Tekintettel arra, hogy a becserélt palackok száma egyrészt elhanyagolható, másrészt mind a Prímagáz, mind a Total késznek mutatkozott azokat visszaszolgáltatni csere formájában a KEG Rt. részére, kijelenthető, hogy fogyasztói érdeksérelem nem történt. Azok a fogyasztók amelyek az acélpalackokat preferálják továbbra is fordulhatnak a KEG Rt-hez és becserélhetik alumínium palackjaikat, azok pedig akik inkább az alumínium mellett döntenek megkereshetik azokat a szolgáltatókat, amelyek hajlandóak acélpalackjaikat alumíniumra cserélni.
- 72) Az vizsgálat az eljárás alá vont vállalkozások a vizsgált magatartásokkal kapcsolatban nem tárt fel olyan körülményt, ami a Tpv. 11. §-ának megsértésére utalna. Ennek alapján indítványozza az eljárás megszüntetését.

VIII.

A Versenytanács döntése

- 73) A Tpv. 11. § (1) bekezdése szerint tilos a vállalkozások közötti megállapodás és összehangolt magatartás, valamint a vállalkozások társadalmi szervezetének, a köztestületnek, az egyesülésnek és más hasonló szervezetnek a döntése (a továbbiakban

együtt: megállapodás), amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet, illetve fejt ki.

74) A Közlemény kiadásával kapcsolatban megállapítható, hogy az eljárás alá vontak egyeztették a magatartásaikat az abban foglaltakra, illetve a megjelenésre vonatkozóan. A Közlemény tartalma szerint információközlés a fogyasztók felé az eljárás alá vontak termékére vonatkozóan, amelyben sem közvetve, sem pedig közvetlenül nem került említésre a versenytárs vállalkozás vagy annak terméke. Ezért – függetlenül attól, hogy a fogyasztói tájékoztatás megvalósított-e a Tpv. III. fejezete által tiltott magatartást – nem alkalmas a gazdasági verseny korlátozására.

75) A KEG Rt-nek a Magyar PB-Gázipari Egyesületből való kizárásával, illetve az eljárás alá vontak által lebonyolított acélpalack-csere akciókkal kapcsolatban nem merült fel bizonyíték arra vonatkozóan, hogy az eljárás alá vontak egyeztették volna egymással a magatartásaikat, vagy bármilyen más módon megállapodást kötöttek volna a KEG Rt. piacról való kizorítására irányulóan. Megállapodás, illetve összehangolt magatartás hiányában a kifogásolt magatartások egyike sem valósíthat meg a Tpv. 11. §-ába ütköző cselekményt.

76) Mindezekre tekintettel, a Tpv. 72. § (1) bekezdésének a) pontja alapján a Versenytanács az eljárás megszüntetéséről határozott.

77) A határozat elleni jogorvoslat lehetőségét a Tpv. 83. §-ának (1) bekezdése biztosítja.

Budapest, 2006. március. 16.